

הַמַּעֲיָן

בתוכן:

- 3 ישמעאל ולבן מול עשו הרשע בהווה ובעתיד / **דבר העורך** .....
- 4 האם יש מצוה ללמוד לשון הקודש? / **הרב אברהם משה אבידן זצ"ל** .....
- 9 בדין ברכת הזמן על חנוכה ושאר ימים טובים מדרבנן / **הרב איתאל אמיתי** .....
- 13 "זהו רק מנהג".... האמנם? / **ישראל ברנד** .....
- 28 תרומת הזוהר להתפשטות מנהג אחיד במנהגי הקריאה בתורה / **רחמים שר שלום** .....
- 37 'התהלך לפניי והיה תמים' - מה בין אנוס למופקע מן המצוה? / **שמעון ברוך קלמן** .....
- הכלה או מיון - דעת הרב קוק על אינטגרציה ומצויינות במוסדות החינוך /
- 52 **הרב מתניה אריאל** .....
- 69 ריאליה כשיקול פרשני של אונקלוס בתרגומו / **הרב פרופ' נריה גוטל** .....

הלכה ואקטואליה

- מוזנות ילדים ודרכי הפסיקה בהם ובכלל - תגובה למאמרו של הרב אוריאל אליהו /
- 81 **הרב יוסף גינצלר** .....
- 95 קלף לסת"ם ועור לתפילין בעולם של בשר מלאכותי / **הרב שלמה הכט** .....

תגובות והערות

- עוד בעניין הקפות נשים בשמחת תורה / **הרב יואל פריץ, הרב שאול בר אילן**; עוד על צוואת דוד המלך / **הרב יעקב אריאל**; עוד בעניין כתי"י קאופמן של המשנה / **הרב טוביה כצמאן**; עוד בעניין כ"ד ידיו' / **הרב יואל קטן, הרב פרופ' שלמה זלמן הבלין**; פירוש רמזי הרב מרגליות זצ"ל / **הרב יחזקאל דרוק**; על מה נבחן האדמו"ר מליובביץ' אצל בעל 'שרידי אש' / **הרב יצחק נוב**; עוד בעניין תקנות הרבנות הראשית בענייני מוזנות / **הרב שלמה לוי**; מידת הענווה - את עליית על כולנה! / **פרופ' אביעזרי פרנקל**; הספינה שבראש הספינה - סיפורו של האמורא אילפא / **עומר חבצלת**; דרך אמירתם של פרקי ספר תהילים / **הרב משה צוריאל** .....
- 102

זיכרון להולכים

- הרב הדומה למלאך ה' צבאות - אחרי מיטתו של מורנו הרב מרדכי שטרנברג זצ"ל /
- 119 **הרב עמיחי כנרתי** .....

על ספרים ועל סופריהם

- השמטות הבית יוסף / **הרב אהרן אופיר** .....
- 123
- 130 כבקרת רועה עדרו [סקירת ספר] / **הרב משה לוונטהל** .....
- 133 נתקבלו במערכת / **הרב יואל קטן** .....

המשתתפים בגיליון זה:

הרב אהרן אופיר, הירדן 27/8, בני ברק 5132512. a0583234688@gmail.com
הרב איתאל אמיתי, דרך רמת הגולן 21/1, אריאל 4077621. batsheva661@gmail.com
הרב יעקב אריאל, אבן עזרא 7, רמת גן 5228550. ariel@mdrg.org.il
הרב מתניה אריאל, נוף אילון ב 9978500. matanyariel@gmail.com
הרב עו"ד שאול בר אילן, ת"ד 105, יד בנימין 7681200. shaulbarilan@gmail.com
ישראל ברנד, נריה 7193700. israel@fermentek.com
הרב פרופ' נריה גוטל, רבי חיים ויטל 18, ירושלים 9547018. n0526071671@gmail.com
הרב יוסף גינצלר, הטורים 22, ירושלים 9466219. yginzler@gmail.com
הרב יחזקאל דרוק, אופירה 8, ירושלים 9737208. yehezkdruk@gmail.com
הרב פרופ' שלמה זלמן הבלין, גבעת שאול 17, ירושלים 9547762. avlin7@gmail.com
הרב שלמה הכט, אלכסנדר גרוטו 6, פתח תקווה 4951933. shlomo.hecht@gmail.com
הרב עומר חבצלת, מגיני הגליל 51/6, רחובות 7620081. omer.havazelet@gmail.com
הרב עמיחי כנרת, איתמר 4483400. esa@etrog.net.il
הרב טוביה כצמאן, פנים מאירות 5, ירושלים 9442347. tkatzman@gmail.com
הרב משה לוונטה, הברוש 10/6, ת"ד 952, קרני שומרון 4485500. moshedmlowenthal@gmail.com
טו"ר הרב שלמה לוי, פדרמן דוד 6/8, ירושלים 9779606. slevi343@gmail.com
הרב יצחק נוב, מששוייל מנחם 11/18, רחובות 7652927. itzchak.nov@gmail.com
פרופ' אביעזרי פרנקל, מדעי המחשב, מכון ויצמן, רחובות 7630502. Aviezri.Fraenkel@weizmann.ac.il
הרב יואל פרץ, מקסיקו. ypb2809@gmail.com
הרב משה צוריאלי, בית הלל 13, בני ברק 5799499. geula252@gmail.com
הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, שעלבים 9978400. wso@shaalvim.co.il
שמעון ברוך קלמן, בן יהודה 18, פתח תקווה 4937306. shimon.kalman@gmail.com
רחמים שר שלום, אצ"ל 5, נתניה 4232007. yrsarshalom@bezeqint.net

* * *

'המעין' - כתב עת היוצא לאור ע"י מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים

מיסודו של 'מוסד יצחק ברויאר' שע"י פועלי אגודת ישראל

מייסד (תשי"ג) ועורך: פרופ' מרדכי ב"ר יצחק ברויאר
עורך אחראי (תשכ"ד-תשס"ב): ר' יונה עמנואל
תנצב"ה

המערכת: הרב שמעון שלמה גולדשמידט, אלון שבות | הרב מיכאל ימר, שעלבים

הרב בועז מרדכי, נריה | פרופ' זהר עמר, נוה צוף | יהודה פרוידגיר, ירושלים

העורך: הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, ישיבת שעלבים 9978400

טל': 08-9276664; פקס: 9276664-1538; דואר אלקטרוני: wso@shaalvim.co.il

למינויים, וכן למינויים אלקטרוניים ללא תשלום, נא לפנות למכון שלמה אומן

© כל הזכויות שמורות

ישמעאל ולבן עשו הרשע בהווה ובעתיד

בשבועות אלו אנו מתקדמים שבוע אחר שבוע במסע המרתק לאורך ספר בראשית. היינו עם אבינו אברהם העברי שמתחיל לבנות את ביתו, בית שה' מעיד עליו (בראשית יח, יט) **כִּי יִדְעַתְיוּ לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֶת בְּנָיו וְאֶת בְּיָתוֹ אֲחֵרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָגָה ה' לַעֲשׂוֹת יְדָקָה וּמְשֻׁפָּט, ואחרי סיבוכים שונים אנו משאירים את ישמעאל וכל בני קטורה מאחורינו; אנו ממשיכים עם ביתו השקט של יצחק אבינו, העולה התמימה, עולים צפונה עם יעקב שבורח מפני עשו אחיו הרשע לזרועות חותנו לבן הרשע, ובהמשך נשאר גם לבן מאחורינו; אבל אז נפגש אבינו יעקב עם שרו של עשו ועם עצמו, ולמרות שבתחכומים ובסייעתא דשמיא הצליח יעקב-ישראל להינצל מהמלאך ולשלוח את עשו חזרה להר שעיר עם אנשיו - עם עשו הסיפור עדיין לא נגמר, וגם לא ייגמר לדעת חז"ל עד שְׁטַעְלוּ מוֹשְׁעִים בְּהָר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט אֶת הָרַע עֲשׂוֹ, ורק אז וְהִיָּתָה לָהּ הַמְּלוּכָה.**

ואנו מרימים את עינינו מן הפסוקים ורואים עולם הפוך לכאורה: מלחמה לנו לחיים ולמות עם הישמעאלים וכל הנספחים אליהם, ששיגעון האלימות מעוור את עיניהם וכיבוש ארץ ישראל בראש מאווייהם, ודווקא עם עשו, העולם הנוצרי והתרבות המערבית יורשת רומא שהיא המשכה הישיר של אדם - אחרי אלפיים שנה ויותר של רצח ושמד נראה שאנו חיים יחסית בשלום. האמנם?

אין ספק שזהו מצב מטעה וזמני. המוסלמים בניגוד לנוצרים 'מייחדים את ה' ייחוד שלם' כמו שכותב הרמב"ם, וכאשר יעזור ה' והאלימות המופרעת עם הניסיון הנואש והשקרי להוריש אותנו מארץ ישראל יעברו להם - הם יוכלו להיות שכנים הגונים שלנו ברחבי המזרח התיכון, ו'הסכמי אברהם' הם בעז"ה התחלה מרשימה למהלך זה. אבל מול העולם המערבי, שמציג את עצמו בדרך כלל כאוהב [לפחות לא כשונא] אבל רעל השנאה קבוע בליבו, כמאמר רשב"י (ספרי בעלותך יז) 'הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב', חייבים לנהוג ב'כבדהו וחשדהו', ובעיקר בחשדהו... את זה צריך להפנים.

מי החנוכה מזכירים לנו כל שנה את הגבולות האינסופיים של הצלחת ההשתדלויות שלנו כאשר אנו הולכים בדרך ה', ואז ה' עושה לנו תשועה ופורקן 'כהיום הזה'. ואכן, 'כהיום הזה' תקופה חדשה מתחילה כאשר השלטון במדינת ישראל נמצא בידיים שרובן אמוניות, האוהבות את התורה ואת העם ואת הארץ. תפילתנו שמנהיגי הציבור ידעו לשמור את דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, ויחזקו וירוממו את עם ישראל בארצו ובתפוצות, לקראת קיום כל נבואות הנביאים בהמשך ראשית צמיחת גאולתנו.

גיליון מגוון זה עוסק בענייני מנהיגים וחינוך והלכה וספרות תורנית, ומדור תגובות רחב וחשוב מהרגיל. מערכת 'המעין' מקווה שהוא ימצא חן בעיני המנויים והקוראים, להגדיל תורה ולהאדירה.

בשולי הדברים - אחרי שנים רבות שמחיר המיניו לה'מעין' לא השתנה, וגם ספגנו את עלות הרחבת הגיליון בשנים האחרונות (כעת למעלה מ-150 עמודים בכל גיליון), נכנענו גם אנחנו לצורך האמיתי לקרב את מחיר הגיליון למחירו הריאלי, ואנו מקווים שהדברים יתקבלו בהבנה.

בשורות טובות לכלל ולפרט, הק' יואל קטן